

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys kielitaitolain 12 §:n muuttamisesta (HE 42/2024 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettu muutos

Hallituksen esityksessä laiksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta ehdotetaan, että erinomaista suomen tai ruotsin kielen taitoa osoittava valtionhallinnon kielitutkinto (niin kutsuttu iso kielikoe) muuttuisi maksuttomaksi tietyin edellytyksin. Tutkinnon hinta on nykyisin 514 euroa, jos suorittaa suullisen ja kirjallisen taidon tutkinnot samalla kerralla.

Esityksen mukaan erinomaista suomen tai ruotsin kielen taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voisivat suorittaa maksutta henkilöt, jotka ovat suorittaneet ylioppilas- tai korkeakoulututkinnon tai parhaillaan suorittamassa korkeakoulututkintoa. Kielitutkintoon saisi ilmoittautua maksutta kolme kertaa. Muutokset ehdotetaan voimaan 1.7.2024.

Esityksen taustaa

Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjausta siitä, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi. Useimmissa valtion viranomaisissa edellytetään nykyisin kielitaitolain perusteella suomen kielen erinomaista ja ruotsin kielen tyydyttävää taitoa valtion henkilöstöltä, jolle on säädettyinä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkinto. Suomeksi peruskoulun ja korkeakoulututkinnon tai ylioppilastutkinnon suorittaneiden on muita helpompaa osoittaa erinomainen suomen kielen taito suoraan opinnoillaan. Sen sijaan etenkin ruotsiksi koulutuksensa saaneet henkilöt joutuvat moniin valtionhallinnon virkoihin hakeutuessaan osoittamaan kielitaitonsa erillisellä, maksullisella kokeella. Sama koskee myös muun muassa henkilöitä, jotka ovat suorittaneet opintonsa ulkomailla.

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä joulukuussa 2021 hyväksytyssä kansalliskielistrategiassa nostettiin esiin, että vaatimus erillisen maksullisen ja vaativan kielitutkinnon suorittamisesta asettaa suomen- ja ruotsinkieliset eriarvoiseen asemaan ja voi johtaa siihen, että ruotsinkieliset eivät hakeudu julkishallinnon virkoihin. Vähentynyt ruotsin kielen käyttö ja heikentynyt ruotsin kielen taito hallinnossa vaikuttaa suoraan siihen, millaista kielellistä palvelua viranomaisten on mahdollista antaa ruotsinkielisille.

Esityksen vaikutukset

Ehdotettu muutos edistäisi erityisesti ruotsin kielellä koulutuksensa saaneiden henkilöiden edellytyksiä osoittaa vaadittava erinomainen suomen kielen taito hakeutuessaan valtion viranomaisten palvelukseen. Muutoksella edistettäisiin siten näiden henkilöiden yhdenvertaisuutta erityisesti valtion virkoihin hakeuduttaessa. Muutos saattaisi lisätä ruotsinkielisten ja muiden ruotsin kielellä koulutuksensa saaneiden henkilöiden hakeutumista valtion viranomaisten palvelukseen, mikä vahvistaisi viranomaisten edellytyksiä antaa palvelua molemmilla kansalliskielillä ja edistäisi kielellisten oikeuksien toteutumista. Lisäksi maksuttomuus voisi edistää ulkomailla koulutuksensa saaneiden henkilöiden hakeutumista valtion virkoihin.

Ehdotetut muutokset eivät lisäisi valtiontalouden kustannuksia tai määrärahatarvetta, vaan ne rahoitettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehyksen sisältä. Kustannuksia aiheutuisi arviolta 35 000–104 000 euroa perimättä jäävistä tutkintomaksuista vuosittain sekä kertaluonteisia kustannuksia järjestelmämuutoksista 116 000 euroa.

Hallitussihteeri

Elisa Kotiniemi

Jakelu

Sivistysvaliokunta

Tiedoksi

OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anita Lehikoinen
OKM Lamos lukio- ja ammatillisen koulutuksen osasto, Petri Lempinen